

**DET KONGELIGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT**

Statsråden

Næringskomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref
IKR/tfo

Vår ref
26/666-

Dato
17. april 2026

Uttalelse Dokument 8:193 S (2025-2026) Representantforslag om mer norsk mat

Jeg viser til brev fra Stortingets næringskomité datert 25. mars 2026 og til representantforslag 193 S (2025–2026) om mer norsk mat fra stortingsrepresentantene Geir Pollestad, Trygve Slagsvold Vedum og Siv Sætran.

Representantene har fremmet følgende forslag:

- 1. Stortinget ber regjeringen sette et mål om at minst 80 prosent av maten som kjøpes inn til Forsvaret, skal være norskprodusert.*
- 2. Stortinget ber regjeringen vurdere å sette mål for økt andel norskprodusert mat i innkjøp i øvrige deler av offentlig forvaltning og sørge for at innkjøpere får nødvendig veiledning og nødvendige verktøy for å utnytte handlingsrommet i anskaffelsesregelverket.*
- 3. Stortinget ber regjeringen ta initiativ til bransjeavtaler med relevante aktører på norsk sokkel, med mål om å øke andelen norsk mat.*
- 4. Stortinget ber regjeringen innføre en offentlig merkeordning som gjør det mulig for forbrukere å se hvor maten som serveres på restauranter og i serveringsbransjen, kommer fra, herunder vurdere å utvide eksisterende merkeordninger til også å gjelde serveringsbransjen.*

Svaret er utarbeidet i samarbeid med Forsvarsdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet.

Jeg er enig med forslagsstillerne i at det er et potensial for å øke andelen norsk mat og drikke som blir kjøpt inn gjennom offentlige anskaffelser.

Stortinget vedtok i februar flere endringer som vil øke handlingsrommet for å kjøpe mer norskprodusert mat og drikke. Allerede 1. juli 2026 trer enkelte av endringene i kraft, og forenklingsgrepene i regelverket vil gjøre det enklere for oppdragsgivere å kjøpe mer norsk mat og drikke. I offentlige anskaffelser kan oppdragsgiver stille bestemte betingelser, for eksempel knyttet til pris, leveringsbetingelser, kvalitet, bærekraft og andre relevante vilkår, som kan tilrettelegge for lokale leverandører. Det er også regler om å dele opp anskaffelser for å tilrettelegge for at mindre leverandører kan delta i konkurranser. På denne bakgrunn har jeg gjort mine vurderinger til forslagene.

- 1. Stortinget ber regjeringen sette et mål om at minst 80 prosent av maten som kjøpes inn til Forsvaret, skal være norskprodusert.*

Ressurser vi trenger i krise og krig må vi også opprettholde i fred, det er viktig for beredskaps- og forsyningssikkerheten i et totalforsvarsperspektiv. I Meld. St. 9 (2024–2025) *Totalberedskapsmeldingen* slår regjeringen fast at en av de syv strategiske prioriteringene for regjeringens videre arbeid med sikkerhet og beredskap er å styrke forsyningssikkerheten, herunder matsikkerheten. Forsvarsministeren deler det han oppfatter som intensjonen med representantforslaget og som virker å være i tråd med regjeringens politikk om å styrke forsynings-sikkerheten for mat. Forsvarsministeren vil se nærmere på forslaget, slik at mulige konsekvenser belyses, herunder hvor gjennomførbart det er og mulige alternativer.

Forsvarsdepartementet (FD) har gitt Forsvaret, Forsvarsmateriell og Forsvarsbygg føringer om ivaretagelse og bruk av små og mellomstore bedrifter i anskaffelser, blant annet med referanse til lokale og regionale markeder. For 2026 har FD tydeliggjort den geografiske dimensjonen ved å bruke lokale og regionale leverandører, og det er henvist til regjeringens nordområdestrategi. FD vurderer nå ytterligere tiltak.

Forsvaret har i dag ikke en enkel måte å få oversikt over hvor stor andel av maten som kjøpes inn som er norskprodusert. Forsvarsministeren vil be Forsvaret undersøke status for dette, og deretter vurdere om det er grunnlag for å øke andelen ytterligere, hva som skal til for å nå det og hvilke eventuelle merkostnader det kan ha.

- 2. Stortinget ber regjeringen vurdere å sette mål for økt andel norskprodusert mat i innkjøp i øvrige deler av offentlig forvaltning og sørge for at innkjøpere får nødvendig veiledning og nødvendige verktøy for å utnytte handlingsrommet i anskaffelsesregelverket.*

Det arbeides også aktivt med å øke andelen norsk mat i det offentlige generelt. For eksempel har Agder fylkeskommune vedtatt at innen 2025 skal minst 50 prosent av råvarene, beregnet ut fra kostnad, hentes fra egen region. I Trøndelag pågår en satsing som skal gi mer trøndersk mat i offentlige måltider gjennom tre pilotprosjekt. Det finnes også flere lignende eksempler. Innovasjon Norge har en pågående pilot på oppdrag fra Landbruks- og matdepartementet, hvor det arbeides for å styrke mindre lokale mat- og drikkeproducenters evne til å levere til det offentlige gjennom etablerte regionale matnettverk.

Et slikt generelt mål som beskrives i forslaget må i så fall utredes blant annet med hensyn til budsjettmessige konsekvenser, hvordan andelen eventuelt skal defineres og måles og med tanke på konkurransen. Et eventuelt mål må også avgrenses. Av hensyn til lokalt selvstyre og mindre detaljstyring vil ikke regjeringen pålegge andre forvaltningsnivåer et slikt mål.

Mangel på kapasitet og kjennskap til mulighetene i regelverket hos innkjøpere kan være en utfordring for å øke andelen innkjøp av norsk mat. Det samme gjelder produsentenes kunnskap om mulighetene for å levere til det offentlige. Hvordan de kan tilfredsstille kravene i et anbud er et eksempel på dette. Både Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ) og Matvalget har veiledningsmateriale som viser hvordan det er mulig å legge til rette for mer lokalprodusert mat i offentlige anskaffelser, samtidig som regelverket for offentlige anskaffelser etterleves.

Når det gjelder nye lovbestemmelser i anskaffelsesloven, vil DFØ publisere regelverksveiledning på dette før de nye bestemmelsene trer i kraft 1. juli 2026. På produsentsiden kan samarbeid gjennom for eksempel produsentnettverk øke mulighetene for at lokale produsenter kan komme i betraktning som leverandør ved offentlige innkjøp, jf. prosjektene nevnt over.

- 3. Stortinget ber regjeringen ta initiativ til bransjeavtaler med relevante aktører på norsk sokkel, med mål om å øke andelen norsk mat.*

Det er positivt at det brukes norsk mat på norsk sokkel. Med tanke på dette konkrete forslaget vil jeg vise til at aktører på norsk sokkel er private. Når det gjelder å tilrettelegge for bransjeavtaler mellom private aktører, er dette en vurdering hver enkelt aktør må gjøre selv. På den bakgrunn anbefaler jeg derfor ikke at forslaget vedtas.

- 4. Stortinget ber regjeringen innføre en offentlig merkeordning som gjør det mulig for forbrukere å se hvor maten som serveres på restauranter og i serveringsbransjen, kommer fra, herunder vurdere å utvide eksisterende merkeordninger til også å gjelde serveringsbransjen.*

Når det gjelder dette forslaget vil jeg vise til at regelverket om merking av mat i hovedsak er likt i hele EØS-området. Mattilsynet fører tilsyn med at varene som selges i Norge er merket i henhold til kravene i regelverket.

For mat som omsettes i serveringsbransjen er det noe større muligheter for nasjonale krav. Blant annet har Finland og Sverige innført krav om opprinnelsesmerking av kjøtt på restauranter. Ordningen i Sverige skal evalueres etter 2026.

Stiftelsen Norsk Mat har på oppdrag fra Landbruks- og matdepartementet vurdert muligheten for å utvikle en nasjonal merkeordning for norsk mat til bruk i serveringsbransjen (levert departementet juni 2025). Dette er en oppfølging av Meld. St. 11 (2023–2024) *Strategi for*

auka sjølvforsyning av jordbruksvarer og plan for opptrapping av inntektsmogleighetene i jordbruket, og oppdraget ble gitt Stiftelsen Norsk Mat i jordbruksoppjøret 2024. Flere alternativ er skissert. Blant annet en utvidelse av dagens Nyt Norge-merking. Når det gjelder bruken av Nyt Norge-merket, et frivillig opprinnelsesmerke som Norsk Mat forvalter, har jeg behov for å se nærmere på alternativene som Norsk Mat har foreslått.

En offentlig merkeordning vil kreve en nærmere utredning.

Med hilsen

Nils Kristen Sandtrøen